

RECUNOAȘTEREA HOTĂRĂRIILOR STRĂINE ÎN ROMÂNIA

Av. Oana Tănăsică

Abstract

The article deals with the procedure for the recognition of foreign judgments in Romania, in the light of international regulations and domestic legislation applicable in the field. Starting from the definition of foreign judgments, according to the provisions of art. 1094 C. pr. civ., both foreign judgments pronounced in a non-member state of the European Union and those pronounced in a Member State, as well as foreign arbitral awards as defined in art. 1124 C. pr. civ.

Internal legislation complements the Community rules on the subject of the recognition procedure by Regulation (EU) No. 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters. The recognition and enforcement of foreign arbitral decisions shall also be carried out in accordance with the provisions of the Convention adopted at New York on 10 June 1958, which shall apply both to the recognition and to the enforcement of arbitral awards rendered in the territory of a State other than the State where there is requested the recognition and enforcement of sentences.

At the same time, on the basis of the mandatory condition of the international regularity of the judgments, the refusal to recognize foreign judgments will intervene in case of non-fulfillment of the conditions stipulated by the law for producing the effects, so that the judgments will not be enforceable in Romania. On the other hand, for the recognition of foreign judgments, although this involves analyzing the conditions of validity provided for by the aforementioned legal regulations, the court in which the application for recognition is granted does not have jurisdiction to adjudicate on the dispute between the parties, and in no way modify the content of the judgment.

Keywords: *foreign judgments, non-member state of the European Union, Internal legislation, conditions of validity, content of the judgment*

În urma extinderii comerțului pe plan internațional și a relațiilor contractuale între societăți străine sau persoane fizice sau juridice din state diferite, s-a ivit necesitatea creării unor mecanisme juridice de natură să asigure ca efectele hotărârilor să fie recunoscute în mai multe state în afara celui de pronunțare. Acest lucru s-a considerat că este determinat de interesul executării hotărârii, favorizată

de prezența debitorului sau a bunurilor acestuia în alte state. În astfel de cazuri se vorbește despre *circulația internațională a hotărârilor*¹.

S-a arătat în jurisprudența română că hotărârile judecătorești nu produc de regulă efecte în mod automat în alte state decât cel de pronunțare. Fiind vorba de un act care poate aduce atingere suveranității unui alt stat, a fost necesară instituirea unui „filtru”. Dacă inițial hotărârile străine nu se bucurau de eficacitate în străinătate, ulterior s-a trecut la o procedură judiciară de recunoaștere și încuviințare a executării și chiar la deplina încredere în hotărârile străine, așa cum este cazul în prezent între statele membre ale Uniunii Europene².

Procedura recunoașterii. Condiții. Instanță competentă. S-a arătat că recunoașterea hotărârii străine reprezintă *operațiunea de constatare a existenței și de acceptare a efectelor unei hotărâri pronunțate într-un alt stat*³.

În ceea ce privește procedura recunoașterii hotărârilor străine trebuie să facem distincție între hotărârile străine dintr-un stat nemembru al Uniunii Europene și cele pronunțate într-un stat membru. De asemenea, reguli diferite există și în cazul hotărârilor arbitrale străine.

Legislația internă prin dispozițiile **art. 1095-1102 C. pr. civ.**⁴ reglementează, în principiu, procedura recunoașterii hotărârilor străine dintr-un stat nemembru al Uniunii Europene.

Hotărârile străine, în conformitate cu dispozițiile art. 1094 C. pr. civ., reprezintă acea categorie de hotărâri din care fac parte actele de jurisdicție contencioasă sau necontencioasă ale instanțelor judecătorești, precum și cele notariale, cât și actele oricărui altor autorități competente, emise într-un stat nemembru al Uniunii Europene. În completarea dispozițiilor art. 1065 C. pr. civ., prevederile art. 1094 C. pr. civ. stabilesc domeniul de aplicare al Titlului III al Cărții a VII-a. În doctrina de specialitate s-a apreciat că redactarea textului de lege este defectuoasă, întrucât prin aceasta se elimină hotărârile provenind dintr-un stat membru al Uniunii Europene, dar care sunt excluse de la domeniul de aplicare al dreptului Uniunii Europene. În acest sens, s-au avut în vedere hotărârile pronunțate în cauzele privind adopția, filiația etc., hotărâri care nu au fost incluse în sfera domeniului de aplicare al R2201/03. În mod evident, s-a pus întrebarea dacă prin excluderea acestor hotărâri intenția legiuitorului a fost de scutire a acestora de la procedura recunoașterii și, respectiv, a încuviințării executării. Urmând aceeași interpretare

¹ F.G. Păncescu, *Drept procesual civil internațional*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 1-2.

² *Ibidem*, p. 196.

³ D. Lupașcu, D. Ungureanu, *Drept internațional privat (actualizat în raport de noul Cod civil, noul Cod de procedură civilă și Regulamentele Uniunii Europene)*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 309.

⁴ Adoptat prin Legea nr. 134 din 1 iulie 2010, republicat în temeiul **art. XIV** din Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe, publicată în M. Of. nr. 753 din 16 octombrie 2014, dându-se textelor o nouă numerotare. Legea nr. 134/2010 a fost republicată în M. Of. nr. 545 din 3 august 2012, și ulterior a fost modificată și completată, ultima modificare fiind adusa prin O.U.G. nr. 1/2016 publicată în M. Of. nr. 85 din 4 februarie 2016.

sistematică, se observă faptul că norma de față, potrivit art. 1065, se aplică în măsura în care prin tratatele internaționale la care România este parte, prin dreptul Uniunii Europene sau prin legi speciale nu se prevede altfel. Pe cale de consecință, s-a apreciat că procedurile reglementate prin dispozițiile art. 1095 și urm. C. pr. civ. s-ar aplica și hotărârilor din statele membre amintite anterior⁵. În același timp, această procedura nu se aplică hotărârilor provenind din statele nemembre, în condițiile în care prin convenții internaționale este prevăzută în mod expres o procedură de recunoaștere și de executare⁶.

În ceea ce privește *hotărârile arbitrale străine*, art. 1124 C. pr. civ. le definește ca fiind acele sentințe arbitrale de arbitraj intern sau internațional care sunt pronunțate într-un stat străin și care, în același timp, nu sunt considerate hotărâri naționale în România. Acestea sunt recunoscute în România în situația în care diferendul ce constituie obiectul acestora poate fi soluționat pe cale arbitrală în România, precum și dacă hotărârea nu conține dispoziții contrare ordinii publice de drept internațional privat român, în conformitate cu dispozițiile art. 1125 C. pr. civ.

Potrivit Convenției pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, adoptată la New York, la 10 iunie 1958, prin „*sentințe arbitrale*” se înțeleg nu numai sentințele date de către arbitrii numiți pentru cazuri determinate, ci, de asemenea, și acelea care sunt date de către organele de arbitraj permanente cărora părțile li s-au supus. Convenția se aplică atât recunoașterii, cât și executării sentințelor arbitrale pronunțate pe teritoriul unui alt Stat, decât Statul unde se cere recunoașterea și executarea sentințelor. Sentințele arbitrale pot fi pronunțate în cazul litigiilor și între persoanele fizice sau juridice. Dispozițiile Convenției se aplică, de asemenea, inclusiv sentințelor arbitrale care nu sunt considerate ca sentințe naționale în Statul unde este cerută recunoașterea și executarea lor.

De asemenea, legislația comunitară reglementează în prezent procedura recunoașterii prin **Regulamentul (UE) nr. 1215/2012** al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială. Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 a înlocuit Regulamentului (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, având în vedere Raportul Comisiei Europene care a concluzionat că este de dorit să se îmbunătățească aplicarea anumitor dispoziții ale acestuia, să se faciliteze și mai mult libera circulație a hotărârilor și să se îmbunătățească în continuare accesul la justiție. Întrucât s-a considerat că este necesar să se aducă o serie de modificări regulamentului respectiv, s-a apreciat că acesta ar trebui reformat, din motive de claritate⁷. De asemenea, s-a avut în vedere

⁵ În acest sens, hotărârea pronunțată la 24 aprilie 2014 de Tribunalul București, s. a IV-a civ., dosar nr. 5868/3/2014; hotărârea pronunțată la 20 august 2013 de Tribunalul București, s. a III-a civ., dosar nr. 20317/3/2013.

⁶ F.G. Păncescu, *Drept procesual civil internațional*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 197.

⁷ Paragraful 1 din Preambul la Regulamentul nr. 1215/2012.

și faptul că buna funcționare a pieței interne este împiedicată de anumite diferențe existente între normele interne care reglementează competența judiciară și cele recunoașterea hotărârilor împiedică. Prin urmare, se impunea implementarea unei proceduri care să asigure recunoașterea și executarea rapidă și simplă a hotărârilor pronunțate într-un stat membru, prin adoptarea de dispoziții care să unifice printre altele și normele referitoare la conflictele de competență în materie civilă și comercială⁸.

În conformitate cu dispozițiile art. 1 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012, acesta se aplică în materie civilă și comercială, indiferent de natura instanței. Acesta nu se aplică, însă, în litigiile ce au ca obiect stabilirea răspunderii statului pentru actele sau omisiunile sale în exercitarea autorității publice, și nici în materie fiscală, vamală sau administrativă. De asemenea, potrivit alin. 2, dispozițiile Regulamentului nu se aplică nici în ceea ce privește: arbitrajul; procedurile privind lichidarea societăților, acordurile amiabile, concordatele, falimentele sau alte proceduri similare; starea civilă și capacitatea persoanelor fizice, drepturile patrimoniale rezultate din regimurile matrimoniale sau din legăturile considerate prin legea aplicabilă acestora ca având efecte comparabile căsătoriei; securitatea socială; obligațiile de întreținere care decurg dintr-o relație de familie, de rudenie, de căsătorie sau de alianță; testamentele și succesiunile, inclusiv obligațiile de întreținere rezultate ca urmare a unui deces.

În accepțiunea Regulamentului, acesta vizează hotărârile astfel cum sunt definite prin art. 2, respectiv: „hotărâre” înseamnă o hotărâre, indiferent de denumirea acesteia, pronunțată de o instanță dintr-un stat membru. În noțiunea de „hotărâre”, potrivit Regulamentului, sunt asimilate și ordonanțele sau mandatele, decretele și ordinele, inclusiv deciziile grefierilor din cadrul instanțelor prin care se stabilesc cheltuielile de judecată.

După cum s-a reținut în doctrina de specialitate, Codul de procedură civilă vorbește despre două tipuri de recunoaștere, despre recunoașterea de plin drept și, respectiv, despre recunoașterea condiționată⁹.

Regula o reprezintă *recunoașterea de plin drept*, fiind reglementată inclusiv în legislația internă, art. 1095 C. pr. civ. prevăzând că în România sunt recunoscute de plin drept acele hotărâri străine care se referă la statutul personal al cetățenilor statului unde au fost pronunțate sau dacă au fost recunoscute inițial în statul de cetățenie al fiecărei părți, în situația în care au fost pronunțate într-un stat terț. De asemenea, sunt recunoscute de plin drept și hotărârile care au fost pronunțate în baza legii determinate ca aplicabilă conform dreptului internațional privat roman și care nu sunt contrarii ordinii publice de drept internațional privat roman, iar în cadrul litigiului respectiv a fost respectat dreptul la apărare.

⁸ Paragraful 4 din Preambul la Regulamentul nr. 1215/2012.

⁹ C.P. Buglea, *Dreptul internațional privat român – din perspectiva reglementărilor europene aplicabile în domeniul și a noului Cod civil român*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 216.

De asemenea, art. 36 din Regulamentul (UE) 1215/2012 instituie regula potrivit căreia sunt recunoscute în celelalte state membre, de plin drept, fără a fi necesară vreo procedură specială, hotărârile judecătorești pronunțate într-un alt stat membru.

Recunoașterea condiționată este prevăzută în dispozițiile art. 1.096 C. pr. civ., care enumeră condițiile recunoașterii. Astfel, în conformitate cu textul de lege mai sus indicat, pentru a beneficia de autoritatea lucrului judecat, pot fi recunoscute în România și alte hotărâri decât cele prevăzute la art. 1.095 C. pr. civ., cu îndeplinirea cumulativă a anumitor condiții, respectiv: în primul rând, în ceea ce privește efectele hotărârilor străine, trebuie să existe reciprocitate între statul instanței care a pronunțat hotărârea și Statul Român; în al doilea rând, potrivit legii statului în care a fost pronunțată hotărârea, instanța care a pronunțat-o trebuie să fi fost competentă să judece procesul în cauză - criteriile de stabilire a competenței avute în vedere de legiuitor nu se referă în mod exclusiv la prezența pârâtului în statul respectiv sau la existența unor bunuri ale pârâtului în acel stat, care nu au legătură directă cu litigiul; nu în ultimul rând, cea de-a treia condiție care trebuie îndeplinită vizează împrejurarea potrivit căreia hotărârea astfel pronunțată trebuie să fie definitivă în conformitate cu legislația statului unde a fost pronunțată.

În plus, o condiție suplimentară este impusă în situația în care hotărârea a fost pronunțată în lipsa părții care a pierdut procesul. În acest caz, instanța investită cu soluționarea cererii de recunoaștere trebuie să constate că au fost comunicate în timp util părții în cauză atât actul prin care a fost sesizată instanța cu litigiul respectiv, cât și citația pentru termenul la care au avut loc dezbaterile pe fondul cauzei. Instanța trebuie, de asemenea, să verifice și dacă acelei părți i s-a dat posibilitatea efectivă de a se apăra și de a exercita calea de atac împotriva acelei hotărâri. Neregularitatea privind omisiunea citării părții care nu a participat la proces în fața instanței străine nu poate fi invocată decât de către acea parte.

Procedura recunoașterii prevăzute de Codul de procedură civilă, atât pentru hotărârile străine, cât și pentru hotărârile arbitrale străine, reglementează o procedură pe cale principală și o procedură pe cale incidentală. Astfel, art. 1102 C. pr. civ., arată că în situația în care *cererea de recunoaștere a hotărârii străine* se soluționează pe cale principală, instanța pronunță o hotărâre, iar în cazul soluționării pe cale incidentă, se pronunță prin încheiere interlocutorie. Instanța dispune asupra cererii de recunoaștere numai după citarea părților, în ambele cazuri. Pe cale de excepție, numai în situația în care pârâtul a fost de acord cu admiterea acțiunii, aspect ce rezultă din cuprinsul hotărârii străine, instanța poate soluționa cererea și fără citarea părților.

În ceea ce privește competența instanței, art. 1099 C. pr. civ. distinge după cum cererea este formulată pe cale principală sau pe cale incidentală. Astfel, pe cale principală este competent să soluționeze cererea de recunoaștere tribunalul în circumscripția căruia cel care a refuzat recunoașterea hotărârii străine își are domiciliul sau, după caz, sediul, și doar în caz de imposibilitate de stabilire a tribu-

nalului, competența aparține Tribunalului București. În situația cererii de recunoaștere formulată pe cale incidentală, competentă a se pronunța asupra acesteia este instanța sesizată cu litigiul în cadrul căruia se invocă excepția autorității lucrului judecat ori altă chestiune prealabilă întemeiată pe hotărârea străină.

Cererea de recunoaștere a hotărârii străine se depune la instanța competentă împreună cu înscrisurile doveditoare ce stau la baza acesteia. În primul rând, anexat cererii de recunoaștere trebuie depusă hotărârea străină în copie. Prin celelalte înscrisuri depuse, petentul trebuie să facă dovada îndeplinirii condițiilor prevăzute la art. 1096 C. pr. civ., anterior menționate. Astfel, textul de lege, art. 1100 C. pr. civ. impune petentului să facă dovada caracterului definitiv al hotărârii străine. În situația în care hotărârea a fost pronunțată în lipsa părții care a pierdut procesul, trebuie făcută și dovada că partea care a fost lipsă în instanța străină i-au fost înmânate citația și actul de sesizare, ori că a avut cunoștința despre acestea în timp util.

De asemenea, și în ceea ce privește *recunoașterea sentinței arbitrale străine*, trebuie respectate legislația aplicabilă în materie și regulile de procedură din dreptul intern al statului solicitat. Însă, în același timp, acestea se vor aplica și ținând cont de condițiile prevăzute de Convenția de la New York¹⁰.

Astfel, potrivit dreptului intern, calitate procesuală activă pentru a solicita *recunoașterea hotărârii arbitrale străine* are doar partea care se prevalează de respectiva hotărâre, iar ca și procedură, poate fi folosită numai pentru a se invoca autoritatea de lucru judecat. Competența pentru soluționarea cererii aparține privind tribunalului în circumscripția căruia se află domiciliul sau, după caz, sediul celui căruia i se opune respectiva hotărâre arbitrală și doar în caz de imposibilitate de stabilire potrivit regulii de mai sus, competența aparține Tribunalului București. Hotărârea arbitrală și convenția de arbitraj, în original sau în copie, care sunt supuse supralegalizării, trebuie depuse o dată cu cererea de recunoaștere¹¹.

În materia arbitrajului internațional s-a avut în vedere principiul echității, astfel încât prin dispozițiile art. III ale Convenției de la New York s-a stabilit împrejurarea potrivit căreia pentru recunoașterea și, implicit, executarea sentințelor arbitrale cărora se aplică Convenția nu pot fi impuse alte condiții cu mult diferite față de cele aplicabile sentințelor arbitrale naționale, și nici cheltuieli de judecată mult mai ridicate.

¹⁰ I. Macovei, *Tratat de drept al comerțului internațional*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 662.

¹¹ Art. 1128 C. pr. civ. A se vedea și Articolul IV din Convenția de la New York potrivit căruia: „1. Pentru a obține recunoașterea și executarea arătată în articolul precedent, partea care cere recunoașterea și executarea trebuie să producă odată cu cererea: a) originalul sentinței autentificat în mod convenit, sau o copie a acestui original întrunind condițiile cerute pentru autenticitatea sa; b) originalul convenției arătate în articolul II sau o copie întrunind condițiile cerute pentru autenticitatea sa; 2. Dacă menționata sentință sau menționata convenție nu este redactată într-o limbă oficială a țării în care sentința este invocată, partea care cere recunoașterea și executarea sentinței va trebui să producă o traducere a acestor piese în această limbă. Traducerea va trebui să fie certificată de un traducător oficial, sau de un traducător cu jurământ, ori de un agent diplomatic sau consular”.

Ca și în celelalte cazuri, și cererea de recunoaștere prin care o parte care dorește să invoce într-un stat membru o hotărâre pronunțată în alt stat membru trebuie să fie însoțită de o copie a hotărârii arbitrale. Această copie trebuie să întrunească condițiile necesare în vederea stabilirii autenticității sale. Ca o condiție suplimentară, se solicită și prezentarea unui certificat eliberat în conformitate cu art. 53, modelul acestuia fiind prevăzut în Anexa 1 la Regulamentul nr. 1215/2012. În cazul în care instanța apreciază ca fiind insuficientă pentru soluționarea cererii traducerea certificatului, poate solicita părții prezentarea unei traduceri a hotărârii respective.

De asemenea, art. 38 din același Regulament prevede și posibilitatea suspendării acțiunii, în totalitate sau în parte, dacă în statul de origine în care a fost pronunțată hotărârea s-a formulat o contestație împotriva acesteia, precum și în situația în care s-a formulat cerere prin care s-a solicitat să se constate lipsa motivelor de refuz al recunoașterii ori pronunțarea unei hotărâri de refuz al recunoașterii.

Refuzul recunoașterii hotărârii străine. Legislația internă acceptă, cu titlu general, efectele hotărârilor străine (deopotrivă arbitrale și judecătorești), chiar și în lipsa unei convenții internaționale cu statul în care au fost pronunțate. Doctrina de specialitate a arătat că un motiv suficient spre a refuza recunoașterea hotărârii respective nu îl poate constitui lipsa unui astfel de tratat. Pe de altă parte, în situația neîndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru producerea efectelor, hotărârile nu vor putea fi executate în România, condiția regularității lor internaționale fiind obligatorie.¹²

Articolul 45 din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 instituie dreptul oricărei persoane interesate, de a refuza recunoașterea unei hotărâri, în situația în care prin procedura recunoașterii s-ar ajunge la o situație vădit contrară ordinii publice a statului membru solicitat, precum și în cazul în care există două hotărâri contradictorii pronunțate între aceleași părți, în statul membru solicitat. De asemenea, se poate refuza recunoașterea hotărârii și dacă aceasta este ireconciliabilă cu o hotărâre privind aceleași părți, litigiul având același obiect și aceeași cauză, pronunțată anterior într-un alt stat membru sau într-un stat terț, hotărârea pronunțată anterior putând fi recunoscută în statul membru solicitat. În situația pronunțării hotărârii în lipsa pârâtului, acesta poate refuza recunoașterea hotărârii dacă s-a aflat în imposibilitate de a pregăti apărarea, nefiindu-i comunicate în timp util actul de sesizare a instanței.

În concordanță cu reglementările europene, dispoziții similare au fost instituite și în dreptul intern. Astfel, art. 1097 C. pr. civ. enumeră motivele de refuz al recunoașterii hotărârii străine. Recunoașterea unei hotărâri străine poate fi refuzată în situația în care competența exclusivă pentru judecarea cauzei aparține instanțelor române, în procedura respectivă a fost încălcat dreptul la apărare ori

¹² M.I. Sălăgean, *Arbitrajul comercial*, Ed. All Beck, București, 2001, p. 209.

hotărârea a fost pronunțată într-o materie în care persoanele nu puteau dispune liber de drepturile lor, fiind obținută în vederea sustragerii de la aplicarea legii conform dreptului internațional privat român.

În mod evident, refuzul recunoașterii hotărârii intervine și în cazul în care hotărârea nu este definitivă, făcând obiectul unei căi de atac în statul în care a fost pronunțată, precum și în situația în care, ținându-se seama de intensitatea legăturii cauzei cu ordinea juridică română și de gravitatea efectului produs prin recunoașterea hotărârii, hotărârea ar deveni contrară ordinii publice de drept internațional privat român.

Un ultim motiv de refuz constă în existența unei hotărâri pronunțată anterior în străinătate și susceptibilă de a fi recunoscută în România, aflată în relație de contradictorialitate cu hotărârea a cărei recunoaștere se solicită, cât și în împrejurarea potrivit căreia același litigiu a fost soluționat anterior între aceleași părți printr-o altă hotărâre, chiar nedefinitivă, a instanțelor române sau se află în curs de judecare în fața acestora la data sesizării instanței străine.

În același timp, dispozițiile Convenției de la New York instituie o prezumție de regularitate a sentinței arbitrale. Potrivit art. V din Convenție, la solicitarea părții contra căreia ea este invocată, nu poate fi refuzată recunoașterea sentinței, decât dacă partea dovedește existența a cel puțin uneia din cauzele de nevaliditate enumerate în mod expres¹³. Din redactarea textului rezultă că intenția legiuitorului a fost de a considera sentința arbitrală străină, prin ea însăși, un titlu care prezintă deplină încredere. Prin prezumția astfel instituită, a fost răsturnată sarcina probei fiind răsturnată, astfel încât neîndeplinirea cerințelor de regularitate ale sentinței arbitrale pot fi dovedite numai de partea adversă, căreia i se opune hotărârea.

¹³ Articolul V - 1. Recunoașterea și executarea sentinței nu vor fi refuzate, la cererea părții contra căreia ea este invocată, decât dacă aceasta face dovada în fața autorității competente a țării unde recunoașterea și executarea sunt cerute : a) că părțile la convenția amintită în articolul II, erau, în virtutea legii aplicabilă lor, lovite de o incapacitate, sau că convenția menționată nu este valabilă în virtutea legii căreia părțile au subordonat-o, sau în lipsa unor indicații în acest sens, în virtutea legii țării în care sentința a fost dată; sau

b) că partea împotriva căreia este invocată sentința nu a fost informată în mod convenit despre desemnarea arbitrilor sau despre procedura de arbitraj, sau că i-a fost imposibil, pentru un alt motiv, să-și pună în valoare mijloacele sale de apărare; sau

c) că sentința se referă la un diferend nementionat în compromis, sau care nu intră în prevederile clauzei compromisorii, sau că ele conțin hotărâri care depășesc prevederile compromisului, sau ale clauzei compromisorii; totuși, dacă dispozițiile sentinței care au legătura cu problemele supuse arbitrajului pot fi disjuncte de cele care au legătură cu probleme care nu sunt supuse arbitrajului, primele pot fi recunoscute și executate; sau

d) că constituirea tribunalului arbitral sau procedura de arbitraj nu a fost conformă cu convenția părților, sau, în lipsa de convenție, că ea nu a fost conformă cu legea țării în care a avut loc arbitrajul; sau

e) că sentința nu a devenit încă obligatorie pentru părți sau a fost anulată sau suspendată de o autoritate competentă a țării în care, sau după legea căreia, a fost dată sentința.

Potrivit practicii și doctrinei de specialitate, în acest sens, măsura permite eficacitatea extrateritorială a efectelor sentințelor arbitrale străine¹⁴.

De asemenea, potrivit aceluiași articol din Convenție, recunoașterea și executarea unei sentințe arbitrale vor putea fi, de asemenea, refuzate și dacă se constată că, în conformitate cu legislația internă a statului în care se cere recunoașterea și executarea, obiectul litigiului nu poate fi supus procedurii arbitrale, cât și în cazul în care recunoașterea sau executarea hotărârii arbitrale ar fi contra ordinii publice a statului respectiv.

Analizând reglementările legislative interne prin comparație cu cele din dreptul internațional, se poate observa cu ușurință similitudinea dispozițiilor legale invocate, în mod evident intenția legiuitorului român, prin noile modificări legislative apărute, fiind de a armoniza reglementările interne cu cele internaționale, astfel încât să fie eliminată, pe cât posibil, orice neconcordanță din dreptul intern.

După cum rezultă din chiar conținutul acestora, motivele de refuz al recunoașterii hotărârilor străine sunt preponderent de natură procedurală, o atenție deosebită, însă, urmând a fi acordată condiției privind încălcarea normelor de ordine publică în statul în care se solicită recunoașterea hotărârii respective.

Fiind întâlnit în aproape toate procedurile juridice – naționale și internaționale, implicit și europene – ce au drept obiect al reglementării recunoașterea hotărârilor străine, a fost apreciat în doctrina juridică de specialitate ca acționând ca o frână de siguranță în calea recunoașterii hotărârilor străine. Conținutul acestuia se regăsește și în alte motive de refuz al recunoașterii, cum sunt existența unei hotărâri anterioare ori contradictorie cu cea a cărei recunoaștere se solicită, încălcarea competenței exclusive a instanței, care în prezent sunt prevăzute în mod expres, distinct de motivul încălcării normelor de ordine publică. Legislațiile statelor au o sferă de aplicare diferită a acestui concept, particularități și diferențe existând în mod evident și de la un caz la altul¹⁵.

Noțiunea, conceptul de ordine publică nu este definit în mod concret în lege, revenindu-le de regulă instanțelor sarcina de a aprecia asupra acestei noțiuni în funcție de particularitățile fiecărui caz în parte. Pe de altă parte, după cum s-a menționat și în doctrină, acest motiv de refuz nu privește hotărârea străină în sine, ci recunoașterea acesteia, care astfel ar fi contrară ordinii publice existente în statul de recunoaștere¹⁶.

În acest sens este și practica constantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene. În Hotărârea Krombach pronunțată la data de 28 martie 2000, deși s-a statuat că definirea noțiunii de ordine publică a unui stat contractant nu intră în competența Curții, în același timp s-a stabilit competența acesteia în verificarea limitelor în

¹⁴ I. Macovei, *Tratat de drept al comerțului internațional*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 662.

¹⁵ F.G. Păncescu, *Drept procesual civil internațional*, Ed. Hamangiu, 2014, p. 213.

¹⁶ *Ibidem*, p. 214.

cadru al cărora instanța unui stat contractant poate invoca acest motiv de refuz pentru a nu recunoaște o hotărâre provenită de la o instanță a unui alt stat contractant. De asemenea, s-a apreciat că se poate da eficiență acestui motiv de refuz în situații excepționale, spre exemplu în măsura în care recunoașterea ar conduce la încălcarea unui principiu juridic fundamental și s-ar intra în conflict într-un mod inacceptabil cu ordinea juridică a statului solicitat. Încălcarea ar trebui să reprezinte o nerespectare evidentă a unei norme de drept considerate esențială în ordinea juridică a statului solicitat sau a unui drept recunoscut ca fiind fundamental în această ordine juridică¹⁷.

Mergând în concordanță cu același raționament, s-a apreciat și în doctrina română juridică de specialitate că ordinea publică de drept internațional privat român este formată din ansamblul principiilor fundamentale de drept ale statului român, aplicabile în raporturile juridice cu elemente de extraneitate¹⁸.

Concluzionând, este evident că întreaga procedură de recunoaștere a hotărârilor străine, indiferent de natura acestora, judecătorești, arbitrale, pronunțate într-un stat membru etc., implică analiza, din partea instanțelor judecătorești din statul în care se solicită recunoașterea, a condițiilor de validitate enumerate mai sus. În oricare variantă, însă, instanța investită cu cererea de recunoaștere nu are competența de a se pronunța și pe fondul litigiului dintre părți, neputând modifica în nici un fel conținutul hotărârii, chiar și în situația în care soluția este în mod vădit netemeinică, natura procedurii recunoașterii fiind cea a unui control judecătoresc de legalitate și regularitate a hotărârii în cauză¹⁹.

¹⁷ D. Lupașcu, D. Ungureanu, *Drept internațional privat (actualizat în raport de noul Cod civil, noul Cod de procedură civilă și Regulamentele Uniunii Europene)*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 363-364.

¹⁸ D.A. Sitaru, *Drept internațional privat*, Ed. Lumina Lex, București, 2000, p. 108; T. Prescure, R. Crișan, *Curs de Arbitraj comercial*, Ed. Rosetti, București, 2005, p. 174.

¹⁹ T. Prescure, R. Crișan, *Curs de Arbitraj comercial*, Ed. Rosetti, București, 2005, p. 175.